

KRIMINOLOGISKA INSTITUTIONEN

Bilden av organiserad brottslighet i svensk dagspress 1995-2002

C-uppsats i kriminologi
Höstterminen 2003
Daniel Vesterhav

ABSTRACT:

Massmedia har en viktig roll i förmedlandet av vilka fenomen som betraktas som problem i samhället. De fenomen som hamnar i fokus i nyhetsrapporteringen och den offentliga debatten har enklare att etablera sig som ett problem än fenomen som inte får samma uppmärksamhet. Det fenomen som denna uppsats inriktar sig på är organiserad brottslighet. Syftet med föreliggande uppsats har varit att med hjälp av en innehållsanalys undersöka hur organiserad brottslighet framställs i ledare och debattartiklar i svensk dagspress under perioden 1995 - 2002. Utgångspunkten är att ledare och debattartiklar speglar en del av den offentliga debatten väl. Uppsatsen fokuserar på hur begreppet organiserad brottslighet används, vilka former av brottslighet som nämns i samband med organiserad brottslighet och om det har förekommit några förändringar över tid. Uppsatsen visar att det var två framställningssätt av organiserad brottslighet som var de vanligast förekommande. Det första var att organiserad brottslighet framställdes som ett allvarligt hot mot samhället som behövde bekämpas effektivt och det andra framställningssättet var artiklar som var av en neutral karaktär. Några konkreta källhänvisningar som gav belägg för hotbilden fanns inte i artiklarna utan det fanns istället en tendens till att hänvisa till specifika händelser som fått uppmärksamhet i media. Uppsatsen visar att det har förekommit skillnader över tid angående vilka aktörer och brottstyper man har uppmärksammat i samband med organiserad brottslighet. Det gick att urskilja fyra olika perioder som fokuserade på olika aktörer. Första perioden var 1996-1997 då mc-gäng var mest förekommande som aktörer. Andra perioden var 1997-1998 då den vanligaste aktören var rysk & öststatsbrottslighet. Den tredje perioden var 1999-2000 då nazister stod i fokus och den fjärde perioden var 2001-2002 då ingen speciell aktör var mest framträdande men den mest uppmärksammade brottstypen var trafficking. Dessa perioder var sammankopplade med specifika händelser som gav gensvar i debatt och ledarartiklarna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	2
1.2 Disposition.....	2
2. Bakgrund.....	3
2.1 Olika definitioner av ”organiserad brottslighet”.....	3
2.2 Rapporter om förekomsten av organiserad brottslighet i Sverige.....	6
2.2.1 <i>Organiserad brottslighet – lösa maskor eller fasta nätverk</i>	6
2.2.2 <i>Rikskriminalpolisens rapporter till EU</i>	7
2.2.3 <i>SOU 2000:88</i>	8
2.2.4 <i>DS 1997:51</i>	8
2.2.5 <i>Regeringens skrivelse 1996/97:171</i>	9
3. Teoretisk bakgrund.....	11
3.1 Moralpanik.....	11
3.2 Den nya ordningspolitiken.....	12
3.3 Medias roll i förmedlandet av hotbilder.....	13
4. Metod och data.....	15
4.1 Insamling av material.....	15
4.2 Innehållsanalys.....	16
4.3 Reliabilitet.....	18
4.4 Validitet.....	19
5. Resultat.....	20
5.1 Skillnaden mellan ledare och debattartiklar.....	20
5.2 Organiserad brottslighets förekomst i materialet.....	21
5.3 Framställning av organiserad brottslighet sett över hela tidsperioden.....	22
5.4 Brotts typer och aktörer kopplade till organiserad brottslighet.....	23
5.5 Framställningen av organiserad brottslighet år för år.....	25
6. Diskussion av resultaten.....	36
6.1 Fyra perioder med olika aktörer eller brottstyper i fokus.....	36
6.2 Framställningen av organiserad brottslighet.....	37
6.3 Olika teman i materialet.....	38
6.3.1 <i>Effektivitet</i>	39
6.3.2 <i>”Vi och dem”</i>	39
6.3.3 <i>Framtida hotbilder</i>	40
6.3.4 <i>Integritet</i>	40
6.3.5 <i>Annat argument</i>	41

7. Sammanfattande diskussion.....	42
--	-----------

Referenslitteratur.....	44
--------------------------------	-----------

BILAGOR

Bilaga 1. Kodschema.....	47
--------------------------	----

Bilaga 2. Tabell 5.....	48
-------------------------	----

Bilaga 3. Tabell 6.....	49
-------------------------	----

1. Inledning

Enligt Cohen (1987, s.12-19) är det viktigt att studera vilken roll massmedia har i processen när ett socialt problem definieras och formas. Ett fenomen som har givits stort utrymme i svensk massmedia det senaste årtiondet är organiserad brottslighet. Flyghed (2000a, s. 225) hävdar att "trots att det inte funnits belägg så marknadsfördes och exploaterades hotbilden under 1990-talets första år såväl i den offentliga debatten som i riksdagsarbetet. I media förekom 'organiserade brottssyndikat', 'rysk maffia' och liknande formuleringar i riklig omfattning". I Rikskriminalpolisens (RKP) årliga rapport till EU om den organiserade brottsligheten, som skrevs 2001, fastslår man att "i ett internationellt perspektiv är den organiserade brottslighetens påverkan på det svenska samhället fortfarande låg." (RKP KUT RAPPORT 2002:12, s.53). Emellertid spekuleras det om att läget kan komma att förvärras i framtiden. Uttalanden från den svenska regeringen och den svenska polismyndigheten om att den organiserade brottsligheten inte har något starkt fäste i Sverige har i den offentliga debatten ibland framställts som naiva och missvisande (Brå, 2002:9,s.10). En av orsakerna till detta kan vara att man definierar och använder sig av begreppet "organiserad brottslighet" på olika sätt. Emanuelsson Korsell (1999, s. 3) på Brottsförebyggande rådet (BRÅ) anser att ordet "organiserad brottslighet" används alltför bokstavligt av journalister och politiker. Dessa använder t.ex. kriminella mc-gäng som exempel när de talar om organiserad brottslighet där de gemensamma märkena på västarna skulle vara det som är utmärkande för organiserad brottslighet. Den brottslighet som benämns organiserad brottslighet av journalister och politiker i Sverige saknar enligt Emanuelsson Korsell (1999, s. 2-3) fasta strukturer och organisationer och består mer av nätverk. Dessa nätverk kännetecknas av olika individer som rör sig mellan olika lösa grupperingar (Emanuelsson Korsell, 1999, s. 2-3).

Flyghed (2000a, s. 225) hävdade att organiserad brottslighet exploaterades som hotbild under början av 1990-talet. Denna studie skall därför undersöka den efterföljande perioden 1995-2002 för att se hur "organiserad brottslighet" framställs i ledare och debattartiklar i svensk dagspress. Ger de en bild av den organiserade brottsligheten som ett stort problem?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur begreppet organiserad brottslighet framställs och används i ledare och debattartiklar i svensk dagspress under tidsperioden 1995-2002.

De frågeställningar som är centrala för studien är:

- Vilka former av brottslighet fokuseras det på i debatten i svensk dagspress när det skrivs om "organiserad brottslighet"?
- Har det förekommit några förändringar över tid gällande vilka brottstyper man fokuserar på i debatten i svensk dagspress när det skrivs om "organiserad brottslighet"?
- Hur används "organiserad brottslighet" i debatten i svensk dagspress?

1.2 Disposition

Efter inledningen och uppsatsens frågeställningar och syfte i avsnitt ett så ges en bakgrund i avsnitt två i form av en genomgång av olika definitioner av organiserad brottslighet och en översikt över olika rapporter som beskriver organiserad brottslighet. Denna genomgång görs för att ge en större förståelse för hur komplext begreppet organiserad brottslighet är och hur det används. I avsnitt tre ges en teoretisk bakgrund där en beskrivning av moralpanik, den nya ordningspolitiken och medias roll i förmedlandet av hotbilder ges. I avsnitt fyra beskrivs studiens tillvägagångssätt och materialinsamling samt att metodfrågor diskuteras. Avsnitt fem redovisar studiens resultat och dessa diskuteras sedan mer utförligt i avsnitt sex. Slutligen ges en kortare sammanfattande diskussion i avsnitt sju.

2. Bakgrund

2.1 Olika definitioner av begreppet ”organiserad brottslighet”.

Begreppet ”organiserad brottslighet” är vanligt förekommande i den offentliga debatten i Sverige, t.ex. på ledare- och debattsidor i dagspressen. Det finns dock ingen vedertagen definition på begreppet utan definitionerna varierar beroende på vilken kontext och i vilket syfte begreppet används (SOU 2000:88, s. 57; Brå 2002:7, s.10-11; Flyghed, 2002, s. 489). Emanuelsson Korsell (1999, s. 3) på BRÅ anser att ordet ”organiserad brottslighet” används alltför bokstavligt av journalister och politiker. Emanuelsson Korsell anser att den brottslighet som man i Skandinavien benämner ”organiserad” mer har formen av sammanslutningar i nätverk. Det centrala i den organiserade brottsligheten är på vilket sätt brotten begås, inte typen av brott eller typen av brottsling.

I Rikskriminalpolisens (RKP) årliga rapporter till Europeiska Unionen om organiserad brottslighet i Sverige (RKP KUT Rapport 2001:13, s. 11; 2002:12, s. 12) använder de sig av EU:s definitionsmodell. EU definierar organiserad brottslighet genom att använda sig av en modell med elva punkter som kännetecknar begreppet. Alla kriterier i modellen måste dock inte uppfyllas för att begreppet skall kunna användas.

”Minst sex av följande kriterier måste föreligga, bland dem de fyra med nummer 1, 3, 5 och 11 (obligatoriska), för att brott eller kriminella grupper skall kunna klassificeras som organiserad brottslighet.

1. **Samarbete mellan fler än två personer.**
2. *Egna tilldelade uppgifter åt var och en.*
3. **Lång eller obegränsad utsträckning i tiden (kriteriet hänför sig till gruppens stabilitet och [potentiella] varaktighet).**
4. *Någon form av disciplin och kontroll*
5. **Misstanke om allvarliga kriminella handlingar.**
6. *Verksamhet på internationell nivå.*
7. *Användande av våld eller andra metoder för hot.*
8. *Användande av kommersiella eller affärsmässiga strukturer.*
9. *Deltagande i penningtvätt.*
10. *Otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomin.*
11. **Strävan efter vinning och makt.”**

(RKP KUT Rapport 2002:12, s. 12)

Westfelt (2001, s. 10) anser att problemet med denna definition är att flera av de begrepp som ingår i modellen måste definieras mer specifikt. Det måste t.ex. vara klarlagt vad som menas med allvarliga kriminella handlingar och samarbete.

Anledningen till att det inte finns en fastställd officiell definition av begreppet ”organiserad brottslighet” i Sverige beror enligt Flyghed (2002, s. 489) på att det inte har ansetts nödvändigt av Justitiedepartementet att införa en då det inte finns någon specifik lagstiftning som använder sig av begreppet. Polisen ser också en fördel i avsaknaden av ett klart definierat begrepp då diffusa begrepp ger möjligheter till en vidare tolkning av vad som kan innefattas under begreppet (Flyghed, 2002, s. 489; Hörnqvist, 2003, s. 11-12). Polisen använder sig även av en uppdelning av den organiserade brottsligheten i tre andra begrepp. (RKP KUT RAPPORT 2002:12, s. 21) Dessa är *brottsflöden*, *nätverk* och *grupperingar*. De ger även exempel på 12 områden av organiserad brottslighet där de anser att det finns ”kriminella aktörer som verkar i, från eller mot Sverige:

- Narkotikabrott (inklusive dopningsmedel och narkotikaklassade läkemedel)
- Smuggling av alkohol och tobak
- Ekonomisk brottslighet
- Handel med stulna fordon
- Rån och stölder (inklusive häleri), b.la. riktade mot äldre samt vissa seriestölder
- Människosmuggling
- Handel med kvinnor (inklusive prostitution)
- Utpressning (racketeering), (i praktiken ofta brottsrubricerat som ”olaga hot” i Sverige)
- Penningtvätt
- Våldsbrottslighet (inklusive misshandel, mordförsök och mord)
- Olaglig vapenhandel
- Varumärkesintrång och piratkopiering”

(RKP KUT RAPPORT 2002:12, s. 21)

Dessa exempel på områden av organiserad brottslighet är dock problematiska att använda sig av som definition då detta är brottstyper som inte enbart är kopplade till organiserad brottslighet utan även till icke-organiserad brottslighet (Westfelt, 2001, s. 11). Adamoli, Di Nicola, Savona, & Zoffi (1998, s. 4) betonar att det karaktäristiska för organiserad brottslighet

är själva processen hur brott begås, inte en specifik typ av brott eller brottsling. Därför bör en bra definition enligt dem innefatta de väsentliga aspekterna av denna process. Finckenauer & Waring (2000, s. 140) är inne på samma linje och menar att det är viktigt att göra en distinktion mellan organiserad brottslighet och organiserade brott. Ett organiserat brott kan involvera flera aktörer, vara väl planerat och kräva sofistikerade arrangemang. Det kan också sträcka sig över en längre tidsperiod, som t.ex. vid ett bedrägeri. När brottet är slutfört så upplöses dock det organiserade nätverket/ gruppen. Detta är inte fallet med organiserad brottslighet. Organiserad brottslighet fortsätter att existera utanför det specifika brottet, och omfattas av flera olika brottsliga aktiviteter inom olika kriminella områden.

"Organized crime is characterized by three types of harm: criminal monopoly, violence and corruption. Other forms of criminal organization may involve one or two of these harms, but organized crime is distinctive in engaging in all three and in using each of the three to reinforce the other two. (...) Monopolization represents total control of a market. Criminal monopolies are attained by eliminating competition. Criminal organizations attain monopoly control through the threat and use of violence and through corruption of the legal and political systems." (Finckenauer & Waring, 2000, s. 141)

Ziegler hävdar att det finns minst 27 olika definitioner på "organiserad brottslighet" (Ziegler i Korsell, 1999, s. 2). Allum & Siebert (2003, s. 8) påstår däremot att det finns lika många definitioner som författare då definitionen av begreppet avgörs av vilken disciplin forskaren tillhör och vilket perspektiv man har. En ekonom studerar t.ex. ofta den organiserade brottslighetens ekonomiska struktur medan en statsvetare ofta fokuserar på den organiserade brottslighetens inflytande på politiken. När olika länder nu börjar sträva mot ett ökat samarbete mot den organiserade brottsligheten så finns det ett behov av en enhetlig definition av begreppet för att kunna fastställa vad som räknas in under begreppet och på så sätt förenkla samarbetet (Adamoli, Di Nicola, Savona, Zoffi, 1998, s. 4). I FN:s konvention mot "transnational organized crime" som undertecknades i December 2000 gjordes ett försök till en sådan definition. Där definieras organiserad brottslighet som

"a structured group of three or more people, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this convention in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit" (United Nations, 2000, s. 25).

I FN:s konvention så innebär ”serious crime” ett brott som kan ge ett fängelsestraff på minst 4 år. (United Nations, 2000, s. 25). Detta kan bli ett problem då olika länder har olika straffskalor för samma brott. FN:s försök till en allmän definition som accepteras av majoriteten av länder resulterar i en bred definition som lämnar mycket utrymme åt egna tolkningar.

2.2 Rapporter om förekomsten av organiserad brottslighet i Sverige

Följande genomgång av tidigare rapporter om ”organiserad brottslighet” som kommit ut i Sverige är ingen heltäckande översikt över alla rapporter. Här ges dock en beskrivning över några av de rapporter som behandlat området. Anledningen till att genomgången fokuserar på myndighetsrapporter beror på att det har utförts så lite annan forskning på ämnet i Sverige. Rapporterna som beskrivs är en BRÅ-undersökning från 2002, KUT-rapporterna, SOU 2000:88, en hotbildsanalys från Justitiedepartementet av den internationella ekonomiska brottsligheten och regeringens skrivelse till regeringen 1996/97:171.

2.2.1 Organiserad brottslighet – lösa maskor eller fasta nätverk

En studie utförd av BRÅ av den organiserade brottsligheten utkom år 2002. Syftet med undersökningen var att ”undersöka vad begreppet organiserad brottslighet innebär för de personer som i Sverige kommer i kontakt med denna typ av brottslighet” (Brå 2002:7, s. 22). Den svenska beskrivningen av organiserad brottslighet jämfördes sedan mot den internationella. Undersökningen visade att EU:s definition på ”organiserad brottslighet” inte täckte in stora delar av den brottslighet i Sverige som brukar kallas organiserad brottslighet i den offentliga debatten. Den svenska organiserad brottsligheten hade mer karaktären av olika lösa eller fasta sammanslutningar i nätverk som systematiskt begår brott. Det var mer en form av organiserade brott än organiserad brottslighet. Rapporten var tveksam till om MC-gängen kunde räknas in under ”organiserad brottslighet” (Brå 2002:7, s. 8). Det fanns dock organiserad brottslighet i Sverige som passade in under EU:s definition av organiserad brottslighet. Denna organiserade brottslighet ägnade sig åt de brottstyper som listades i Rikskriminalpolisens lista i avsnittet med begreppsdiskussionen. Författarna till rapporten drog slutsatsen att ”Sverige är relativt förskonat från vad man skulle kunna kalla traditionell

organiserad brottslighet, som innefattar, hot våld och korruption” (Brå 2002:7, s. 9). Ett varnande finger höjdes dock för att både våld och korruption kan komma att öka i framtiden. Författarna till rapporten ansåg att det finns anledning att uppmärksamma de hotbilder som förmedlas men att man bör ifrågasätta vilka fakta dessa hotbilder grundas på så att det inte är rena spekulationer. När man diskuterar brottsbekämpande åtgärder ska de hotbilder som motiverar åtgärderna vara grundade på fakta och empirisk forskning. Rapporten betonade behovet av mer forskning på detta område (Brå 2002:7, s. 9, 47).

2.2.2 Rikskriminalpolisens rapporter till EU

Varje år sammanställer Rikskriminalpolisen en rapport till EU om den organiserade brottsligheten i Sverige. I rapporten 2002 (RKP KUT RAPPORT 2002:12, s. 8) anges att vid en internationell jämförelse får den organiserade brottsligheten anses ha en låg påverkan på det svenska samhället. Det finns dock en tendens till att denna påverkan ökar. RKP:s beskrivning av den organiserade brottsligheten är lik den som ges i den tidigare beskrivna Brå-rapporten. Liksom i Brå:s rapport beskriver RKP organiserad brottslighet i form av nätverk. Rikskriminalpolisen delar upp den svenska organiserade brottsligheten i *brottsflöden*, *nätverk* och *grupperingar*. Dessa nätverk och grupperingar är flexibla och det är svårt att urskilja dess avgränsningar (RKP KUT RAPPORT 2002:12, s. 4-9).

I RKP-rapporten till EU 2002 nämns följande grupperingar och nätverk som aktiva i Sverige:

- Kriminella MC-gäng
- Kriminella ungdomsgäng
- Grupperingar med koppling till västra Balkan
- Grupperingar med kopplingar till Östeuropa
- Grupperingar med kopplingar till Mellanöstern
- Grupperingar med koppling till Afrikas horn

Av dessa bedöms en majoritet kvalificera sig för ”sju av de elva kriterier för organiserad brottslighet som ställs upp inom den Europeiska unionen, nämligen:

1. **Samarbete mellan fler än två personer**
2. Egna tilldelade uppgifter åt var och en
3. **Lång eller obegränsad utsträckning i tiden**
4. Någon form av disciplin och kontroll
5. **Misstanke om allvarliga kriminella handlingar**
6. Verksamhet på internationell nivå
11. **Strävan efter vinning och/ eller makt”**

(RKP KUT RAPPORT 2002:12, s. 13)

2.2.3 SOU 2000:88

År 2000 utkom en statlig offentlig utredning vars huvudsyfte var att utreda om det skulle införas ett straffansvar för deltagande i sammanslutningar som ägnade sig åt kriminell verksamhet. Utredarna bedömde att en kriminalisering för aktivt deltagande i sådana sammanslutningar inte bör ske. Rapporten tog särskilt upp brottslighet med koppling till mc-gäng, rasistiska organisationer och hets mot homosexuella men inriktades sig även på organiserad brottslighet generellt. Genomgången av förekomsten av organiserad brottslighet i Sverige baserades på regeringens skrivelse till riksdagen 1996/97, Ds 1997:51 och RKP KUT-rapporterna. När det gällde information angående främlingsfientliga grupper användes även säkerhetspolisens årliga rapporter kopplade till rikets inre säkerhet. Rapporten var tveksam till om de främlingsfientliga och rasistiska grupperna kan räknas som organiserad brottslighet och använde sig istället av benämningen organiserad rasism.

2.2.4 DS 1997:51

På uppdrag av justitieministern utredde Justitiedepartementet 1996 frågor rörande den internationella ekonomiska brottsligheten. Syftet var att kartlägga läget och göra en hotbildsanalys. Denna rapport gav en liknande beskrivning av den organiserade brottsligheten som de senare utkomna rapporterna från Brå och RKP. Den organiserade brottsligheten i

Nordvästeuropa beskrevs i Justitiedepartementets rapport ha karaktären av ”mera kortlivade nätverk och grupper, snarare än av fast organiserade ligor eller av maffialiknande organisationer. Men detta gäller endast med modifikationer. Det finns inslag av fastare kriminella strukturer också i vår del av Europa.” (DS 1997:51, s. 154). Liksom i Brå-rapporten och RKP KUT-rapporterna bedömdes det att situationen dock kan komma att förvärras i framtiden vad gäller den organiserade brottsligheten. Angående framtida hotbilder enligt DS 1997:51 bedömdes kriminella grupper i Östeuropa vara en hotbild som skulle kunna tänkas utgöra en framtida risk för Sverige.

2.2.5 Regeringens skrivelse 1996/97:171

I denna skrivelse beskriver regeringen de åtgärder som vidtas mot den organiserade brottsligheten. Organiserad brottslighet beskrivs som

”en mera sofistikerad och systemhotande brottslighet. I sin mest avancerade form kan sådan brottslig verksamhet vara så livskraftigt organiserad och hierarkiskt styrd att den kan ställa sig utanför och hota den legala, stabila och demokratiska ordningen.”

(skr. 1996/97:171, s. 5)

Enligt skrivelsen ”finns knappast några organiserade kriminella grupper av detta slag.” (skr. 1996/1997:171, s. 5) Organiserad brottslighet har inte något starkt fäste i Sverige. Skrivelsen ger dock exempel på gränsöverskridande organiserad brottslighet som förekommer i Sverige. Dessa är narkotikabrottslighet, penningtvätt, motorcykelklubbar med brottslig verksamhet, människosmuggling, handel med stulna fordon, alkohol och tobakssmuggling. Även om inte den organiserade brottsligheten utgör något allvarligt hot nu enligt skrivelsen så är det viktigt att ha en beredskap för framtida hot.

”Att Sverige, relativt sett, ännu inte är allvarligt drabbat av organiserad och gränsöverskridande brottslighet är naturligtvis positivt. Den allvarliga brottslighet som förekommer i Sverige måste dock med kraft slås tillbaka för att den inte skall växa till en mera systemhotande nivå. Det är också uppenbart att Sverige måste ha beredskap för att brottsligheten i våra närområden kan förvärras och sprida sig till vårt land.”

(skr. 1996/97:171, s. 8)

Denna rapport ger alltså en beskrivning av organiserad brottslighet som ett potentiellt framtida hot som är lik beskrivningarna i de tidigare nämnda rapporterna.

3. Teoretisk bakgrund

3.1 Moralpanik

Enligt Kitsuse & Spector (1973, s. 296-297) är inte upphovet till ett socialt problem dess objektiva omständigheter utan upphovet är den subjektiva definitionen av ett samhälleligt fenomen som ett socialt problem. De definierar sociala problem som

”the activities of groups making assertions of grievances and claims with respect to some putative conditions.” (Kitsuse & Spector, 1973, s. 296)

Uppkomsten av sociala problem är alltså en följd av olika gruppers definierande av dessa påstådda omständigheter som ett problem. Enligt Cohen (1987, s. 9-19) förmedlas huvuddelen av den information som ligger till grund för bildandet av de rådande tankegångarna om sociala problem genom massmedia. Denna information fås sekundärt och är formad i en selektionsprocess som är påverkad av hur informationen samlas in, hur den presenteras och vad som definieras som nyheter. Det spelar också roll vilka politiska anknytningar medierna har då de kan fokusera på olika fenomen utifrån sin politiska ståndpunkt. Det är ur denna kontext begreppet ”moralpanik” ska ses. Moralpanik innebär enligt Cohen (1987, s. 9-19) att ett samhälleligt fenomen definieras och framställs som ett oproportionerligt stort hot mot samhällets värderingar och intressen. Detta samhälleliga fenomen framställs på ett stereotyp och förenklat sätt. När det gäller dagspress och moralpanik så är det karaktäristiskt för moralpanik att det sker en överrapportering av en händelse eller ett fenomen. Det skrivs mer om fenomenet än vad som står i proportion till fenomenets betydelse (Goode & Ben-Yehuda, 1994, s. 25).

Thompson har sammanställt en lista över de fem nyckelfaktorerna för moralpanik utifrån Cohens definition:

1. *Something or someone is defined as a threat to values or interests.*
2. *This threat is depicted in an easily recognizable form by the media.*
3. *There is a rapid build-up of public concern.*
4. *There is a response from authorities or opinion-makers.*
5. *The panic recedes or results in social changes.* (Thompson, 1998, s. 8)

Den kritik som har riktats mot moralpanik handlar om att det är ett diffust begrepp. Vad är det som avgör om något ska klassas som moralpanik? Vem och vad är det som avgör bedömningen av om ett fenomen har framställts som ett oproportionerligt stort hot? (Wagner, 1997, s. 48). Waddington (1986, s. 245-259) tar i sin kritik av moralpanik upp svårigheterna med att på ett bra sätt kunna mäta ett problems faktiska relevans och förekomst med den uppmärksamhet problemet får. Goode & Ben-Yehuda (1994, s. 43-45) hävdar dock att det under vissa omständigheter är möjligt att utföra sådana mätningar. De anser däremot att det är omöjligt att mäta om moralpanik föreligger när det gäller framtidsorienterade hot som t.ex. växthuseffekten. Denna uppsats ståndpunkt är dock att det i vissa fall är av intresse att studera även framtida hotbilder ur en moralpanikaspekt. När det gäller den ”organiserade brottsligheten” används den enligt Flyghed (2000a, s. 224-225) i den offentliga debatten som både en nutida och en framtida hotbild, ofta för att motivera införandet av tvångsmedel. Enligt Flyghed (2000a, s. 228) är den grundläggande frågan när det handlar om hotbilder ”vem som har bevisbördan. Vem ska visa att hoten faktiskt finns och att motmedlen verkligen är effektiva, förespråkarna av tvångsmedlet eller kritikerna?”

Den bedömning som kan göras på ”organiserad brottslighet” för att se om moralpanik kan tänkas föreligga är att undersöka hur organiserad brottslighet framställs i debatten i media och jämföra den med hotbildsrapporter om organiserad brottslighet från polisen och forskare.

Problemet vid detta förfarande är dock att det är problematiskt att bedöma hotbildsrapporternas tillförlitlighet då de ofta saknar källor som går att granska.

För att få en bättre inblick i användandet av framtida hotbilder kommer nästa avsnitt att med hjälp av Hörnqvists (2003, s. 7-12) begrepp ”den nya ordningspolitiken” beskriva hur det har skett en förskjutning av ordningspolitiken vilket har inneburit att fokus mer och mer har hamnat på hot som inte finns nu men som bedöms kunna dyka upp i framtiden.

3.2 Den nya ordningspolitiken

Hörnqvist (2003, s. 7-12) skriver att kriminalpolitiken har förskjutits och att det har skett en sammansmältning av kriminalpolitik, säkerhetspolitik och socialpolitik. Hörnqvist kallar detta för *ordningspolitik*. Denna förskjutning är intressant ur en moralpanikaspekt då den nya ordningspolitiken i hög grad fokuserar på framtida risker och möjliga hotbilder istället för begångna handlingar. Hur belägger man att en framtida hotbild som t.ex. organiserad brottslighet faktiskt existerar? Enligt Flyghed (2000a, s. 227) är detta ett problem då det gäller

utvärderandet av tvångsåtgärder som införts som en följd av en hotbild. Även om tvångsmedlet inte har använts så kan man hävda dess preventiva effektivitet och om det har använts så kan man bekräfta behovet av tvångsmedlet. Enligt Hörnqvist (2003, s. 7-12) är alltså det centrala i den nutida ordningspolitiken säkerheten. Säkerhetstänkandet tenderar att ersätta lagens tidigare plats som den styrningsmekanism som styr användandet av tvångsåtgärder. Den mest konkreta förändringen i detta tankesätt är övergången från att fokusera på vad någon har gjort till att fokusera på vad någon kan tänkas att göra. Det görs riskbedömningar av personer och grupper. Enligt Hörnqvist (2003, s. 8) innebär säkerhet ”för det första, en frånvaro av någonting dåligt snarare än en närvaro av någonting bra”. Enligt Bjereld (2001, s. 16) har det saknats en dominerande hotbild efter kalla kriget då risken för kärnvapenkrig var den mest framträdande hotbilden. Detta har lett till att olika politiska aktörer och intressegrupper kan använda sig av olika hotbilder som argument i sin retorik för att föra fram deras egna intressen. I nästa avsnitt kommer det att ges en djupare beskrivning av vilken roll media och då främst svensk dagspress har i förmedlandet av dessa framtida risker och hotbilder.

3.3 Medias roll i förmedlandet av hotbilder

Tham (2003, s. 9) diskuterar varifrån allmänhetens krav på fokusering på lag och ordning härstammar från eftersom den officiella statistiken inte på ett oproblematiskt sätt kan fastställa att en alarmerande brottsökning föreligger. Thams hypotes är att de källor som allmänheten får sin information från och baserar sina åsikter på är politiker, journalister och experter. Garland (2001, s. 86,146,157-158) är inne på samma linje och menar att det ökade utbudet av massmedia har lett till att människors erfarenheter av händelser och människor har förskjutits från att bara baseras på lokala och självupplevda händelser till att gälla de händelser som de olika formerna av massmedia väljer att förmedla. Flyghed (2000b, s. 63-68) har uppmärksammat fyra aktörer som har en faktisk påverkan på hur brottsbekämpningen utformas. Dessa aktörer är politiker, polis, kontrollindustri och media. Flyghed skiljer på dessa aktörers externa rationalitet och deras interna rationalitet. Den externa rationaliteten är aktörens uttalade syfte och den interna dess outtalade syfte. När det gäller media så är den externa rationaliteten att förmedla information och den interna rationaliteten är försäljning av lösnummer och maximerandet av vinst. Till följd av den interna rationaliteten påverkas den bild som media ger av brottsligheten då skildringar av dramatiska och spektakulära händelser

lockar fler läsare än skildringar av vardagsbrotten. På detta sätt ges en skev bild av brottsligheten. Ur denna aspekt kan media betraktas som en aktör. Men de fungerar även som en arena för andra aktörer att föra fram sitt budskap på. Två av de centrala kanalerna när det gäller att föra fram sitt budskap i dagspressen är ledare och debattartiklar men även den vanliga nyhetsrapporteringen fungerar som en arena genom t.ex. intervjuer och vad som rapporteras till tidningen från polisen. Skillnaden mellan ledare och debattartiklar är dock att på ledarsidan är det tidningarnas ledarskribenter som framför sina åsikter medan debattsidorna är skrivna av personer utanför tidningen. Enligt Flyghed (2000, s. 50) föreligger det en risk att politiker och övriga aktörer anammar medias dramatiska och förenklade framställningssätt för att lyckas få sitt budskap förmedlat och uppmärksammat i media.

4. Metod och data

Metoden vid denna studie är en innehållsanalys med både kvantitativa och kvalitativa inslag. Under detta avsnitt kommer tillvägagångssättet vid insamlandet av material och innehållsanalysen beskrivas. Även reliabilitet och validitet kommer att diskuteras.

4.1 Insamling av material

De fyra tidningar som ingår i undersökningen är: Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, och Göteborgs-Posten. Dessa tidningar kom att ingå i urvalet efter bedömningen att de skulle kunna tänkas spegla bilden väl av hur ”organiserad brottslighet” framställs i dagspressen. Denna bedömning baserades på att dessa tidningar har en stor spridning och utkommer sju dagar i veckan. Undersökningen av dessa tidningar omfattade deras ledare och debattartiklar. Anledningen till denna inriktning baseras på resonemanget att genom detta urval hålls datamängden ner och möjliggör en studie över en längre tidsperiod än annars hade varit möjligt inom ramen för denna c-uppsats. Om hela tidningsinnehållet hade använts vid undersökningen så hade mängden artiklar ökat avsevärt men det hade till största delen varit nyhetsartiklar som återgav nyhetshändelser och inte tog ställning i debatten. Naturligtvis kan man med all rätt hävda att dessa nyhetsartiklar påverkar debatten och att det nyhetsutrymme de får är av intresse men de ligger utanför ramen för denna undersökning. Ledare och debattartiklar kan också antas återge väl hur organiserad brottslighet framställs och används i debatten. En fördel med att inrikta sig på ledare och debattartiklar är att man inte behöver ta lika mycket hänsyn till att vikta materialet och kontrollera dess placering och storlek som om man använder sig av nyhetsartiklar (Estrada, 1999, s. 5).

Undersökningsperioden sträcker sig över en åttaårsperiod, från 1995 till 2002. Anledningen till att undersökningen inriktats på just denna period beror på att det ansågs intressant att undersöka den senare halvan av 1990-talet och början på 2000-talet eftersom Flyghed (2000, s. 225) hävdade att hotbilden av organiserad brottslighet hamnade i fokus och exploaterades under 1990-talets första år. Genom att undersöka den andra halvan av 1990-talet får man en bild av om detta användande av organiserad brottslighet som hotbild har bestått. En annan orsak till att undersökningsperioden sträcker sig från och med 1995 är att det är först från och med detta år som samtliga av de fyra tidningar som ingår i materialet

finns arkiverade i Mediearkivet eller Presstext. Sökningar efter ledare och debattartiklar utfördes i dessa två internetbaserade databaser. De sökord som användes var ”organiserad brottslighet” och ”organiserade brottsligheten”. Det utfördes en separat sökning för varje år och tidning för att lättare kunna överblicka resultatet för att se om några fel hade uppstått. Alla sökningar upprepades senare vid ett annat tillfälle för att kontrollera att de genererade samma antal träffar vid varje tidning och år som vid förra sökningen. Detta förfarande användes för att reducera risken för att det skulle ha uppstått några tillfälliga fel vid den första databassökningen. Från början var det tänkt att även Svenska Dagbladet skulle ingå i datamaterialet men resultatet av sökningarna på Svenska Dagbladet i mediearkivet bedömdes inte vara tillförlitliga. Detta resulterade i att Svenska Dagbladet uteslöts från undersökningen. Problem med sökningar i mediearkivet på just Svenska Dagbladet har rapporterats även i en annan studie (Holmberg, 2003, s. 14).

4.2 Innehållsanalys

En innehållsanalys innebär att ett datamaterial bestående av skrivna texter systematiskt undersöks och dess textinnehåll beskrivs och tolkas (Bergström och Boréus 2000, s. 44-45). Innehållsanalysen i denna uppsats består av både kvantitativa och kvalitativa inslag. De kvantitativa inslagen består av att vissa företeelser i artiklarna har räknats och de kvalitativa inslagen är de mer ingående tolkningarna av vissa mönster i artiklarna. Den kritik som har riktats mot innehållsanalys berör att det relevanta för ett speciellt ord i en text inte är hur många gånger det nämns utan hur och i vilket sammanhang ordet nämns (Bergström och Boréus 2000, s. 78). Denna kritik är dock riktad mot kvantitativ innehållsanalys. Genom att kombinera kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys som i denna uppsats så får man även en bild av hur och i vilket sammanhang det specifika ordet nämns. Ytterligare kritik mot innehållsanalys är att kodschemat fungerar som ett filter på materialet och till följd av detta så är kodschemats konstruktion avgörande för vad som täcks in av kodschemat. Det fångar bara upp det som forskaren har bestämt sig för att undersöka. Detta kan leda till att man missar relevanta skillnader över tid eller mellan material (Bergström och Boréus 2000, s. 78).

Vid innehållsanalysen av datamaterialet kodades materialet upp utifrån ett kodschema och fördes in i SPSS. Innan kodschemat konstruerades lästes delar av materialet igenom för att få en bild av dess innehåll. Enligt Bergström och Boréus (2000, s. 50) är det viktigt att ha en viss kännedom om materialets kontextuella ursprung. Konstruerandet av kodschemat bestod av en

process där ett första kodschema konstruerades och användes vid en provkodning på delar av materialet. Som mall vid konstruerandet av kodschemat användes Karttunens kodschema för insamlandet av artiklar om terrorism (Karttunen i Holmberg, 2003, s. 14-15). Detta kodschema modifierades för att uppfylla denna studies syfte. Resultatet av den första provkodningen utvärderades varefter kodschemat och dess tolkningsinstruktioner modifierades igen för att det på ett ännu bättre och klarare sätt skulle vara möjligt att tolka hur de olika artiklarna skulle kodas. Denna process med provkodningar och ändringar upprepades flera gånger tills kodschemat bedömdes vara kapabelt att koda materialet på ett sätt som skulle göra det möjligt att besvara studiens frågeställningar och att kategorierna inte gick in i varandra.

Materialet klassificerades på följande sätt:

- Tidningens namn
- Typ av artikel (debatt/ledare)
- Typ av skribent (Vilken titel författaren av artikeln använde sig av)
- År
- Typ av brottslighet som nämndes som exempel på organiserad brottslighet. (Flera olika typer av brottslighet kunde förekomma i samma artikel och varje brottstyp räknades separat).
- Källhänvisning. (Gavs någon källhänvisning och i så fall vilken källa).
- Framställning av begreppet ”organiserad brottslighet”.

Kategorin *framställning av organiserad brottslighet* klassificerade i vilket sammanhang begreppet ”organiserad brottslighet” användes. De underkategorier som denna kategori innehöll var *effektivitet*, *neutral*, *integritet*, *annat argument* och *allmänt*.¹ *Effektivitet* omfattar de artiklar där organiserad brottslighet framställdes som ett allvarligt hot mot Sverige / EU och där en effektiv bekämpning av ”organiserad brottslighet” betonades. *Neutral* omfattar de artiklar där organiserad brottslighet togs upp utan att författaren tog ställning i frågan angående effektivitet eller integritet. *Integritet* omfattar de artiklar där skyddet av den personliga integriteten betonades när man behandlade åtgärder mot organiserad brottslighet genom att ta upp riskerna med att ta förhastade beslut om utökade befogenheter för tvångsåtgärder. *Annat argument* omfattar artiklar där begreppet ”organiserad brottslighet”

---

¹ Hela kodschemat inklusive underkategorier och kriterier finns i bilaga 1.

används som ett argument för att föra fram sin åsikt för någon annan fråga än effektivitet och integritet. *Allmänt* omfattar de artiklar där begreppet ”organiserad brottslighet” inte var relevant för artikelns innehåll utan bara nämndes i förbifarten utan att ha någon egentlig koppling med det som diskuterades. Denna kategori ingår inte i analysen.

4.3 Reliabilitet

En av riskerna vid kodningen är att man under analysens fortskridande glider i sina bedömningar (Bergström & Boréus, 2000, s. 53). Att man t.ex. omedvetet ändrar sin bedömning under analysens gång om hur tydligt effektivitetskriteriet ska framgå i en artikel för att klassificeras under effektivitetskategorin. Detta kallas *intrasubjektivitet* (Bergström & Boréus, 2000, s. 51) och innebär i vilken mån en person är konsekvent i sina bedömningar. Det skulle kunna medföra problem för reliabiliteten, d.v.s. i vilken mån man får samma resultat vid upprepade mätningar (Frankfort-Nachmias & Nachmias, 1996, s. 171). För att försöka se om glidningar i bedömningen har förekommit vid denna undersökning fick en utomstående person koda om delar av materialet. Genom att jämföra dessa kodningar mot varandra kunde reliabiliteten bedömas (Bergström & Boréus, 2000, s. 53). På detta sätt testades även *intersubjektiviteten*, d.v.s. i vilken mån en annan person kom fram till samma bedömningar med samma kodschema och material. Denna person kodade om tio slumpmässigt utvalda artiklar. Av dessa tio artiklar stämde kodningen överens med min kodning i åtta fall. Detta resultat är inte perfekt men får ses som relativt bra. Det hade varit önskvärt om en större del av materialet hade kunnat kodas om då tio artiklar är en liten del att göra en bedömning på men detta var inte möjligt till följd av c-uppsatsens tidsram. Ett annat tillvägagångssätt som användes för att försöka reducera eventuella glidningars påverkan på materialet var att koda upp materialet i slumpvis ordning. På detta sätt spreds de eventuella glidningarna över hela den undersökta tidsperioden och över de olika tidningarna. Detta förfarande är lämpligt när man t.ex. ska undersöka förändringar över tid (Bergström & Boréus, 2000, s. 51-52).

4.4 Validitet

Validitet innebär i vilken mån man verkligen mäter det som man har avsett att mäta (Frankfort-Nachmias & Nachmias, 1996, s. 165). Vid innehållsanalys är ett av validitetsproblemen kopplat till de sökord och kodord som man använder sig av. När man har valt vilka dessa ord är så är man låst vid dem och frågan är hur väl dessa ord speglar det fenomen som ligger i undersökningens fokus. Risken är att man kan missa artiklar som har en inverkan på samhällsdebatten i det undersökta ämnet utan att artiklarna innehåller just de sökorden man använder sig av (Bergström & Boréus, 2000, s. 79). I denna studie är sökordens selekterande effekt på det datamaterial som ingår i undersökningen dock inget problem då fokus ligger på hur begreppet ”organiserad brottslighet” används i ledare och debattartiklar i svensk dagspress och sökorden är just ”organiserad brottslighet” och ”organiserade brottsligheten”. De validitetsproblem som skulle kunna föreligga vid denna studie kretsar i så fall mer kring kodschemat. Vid en innehållsanalys strävar man efter att på ett enkelt sätt kunna bedöma materialet. Därför sker en avvägning vid konstruerandet av kodschemat angående hur pass detaljerade och komplicerade de olika klassificeringskategorierna ska vara. Alltför komplexa kodningskategorier leder till att kodningen kan bli väldigt tidsödande samt att det kan bli svårare att bedöma vilken kategori en artikel ska klassificeras under vilket kan påverka reliabiliteten negativt (Bergström & Boréus, 2000, s. 80).

5. Resultat

Av de 190 artiklarna var det 45 som klassificerades som *allmänna* i framställningen. Dessa artiklar kännetecknas av att begreppet ”organiserad brottslighet” inte är relevant för artikelns innehåll utan bara nämns i förbifarten utan att ha någon egentlig koppling med det som diskuteras. Under denna klassificering hamnade även artiklar som handlar om ”organiserad brottslighet” utan att dess koppling och/eller betydelse för Sverige och EU tas upp. Alla de artiklar som klassades som *allmänna* har lyfts ut ur det material som har analyserats. Denna resultatframställning och den kommande analysen omfattar alltså de övriga 145 artiklarna.

5.1 Skillnaden mellan ledare och debattartiklar

Av de 145 artiklarna i materialet som uppmärksammade organiserad brottslighet återfanns 75 bland debattartiklarna och 70 bland ledarartiklarna (tabell 1). Det var alltså en relativt jämn fördelning mellan dem. När det gäller förekomsten av antalet artiklar under kategorierna *integritet* och *annat argument* så förekom det inga betydliga skillnader mellan ledare och debattartiklar. Det förekom dock skillnader av förekomsten av *effektivitet* och *neutrala* mellan ledare och debattartiklar. 62 procent av *effektivitets* artiklarna var debattartiklar och 58 procent av de *neutrala* artiklarna var ledarartiklar. Detta innebär att debattartiklarna betonade effektivitet och framställde organiserad brottslighet som ett allvarligt hot i något större mån än ledarartiklarna som visade en tendens till att förhålla sig mer neutralt i frågan.

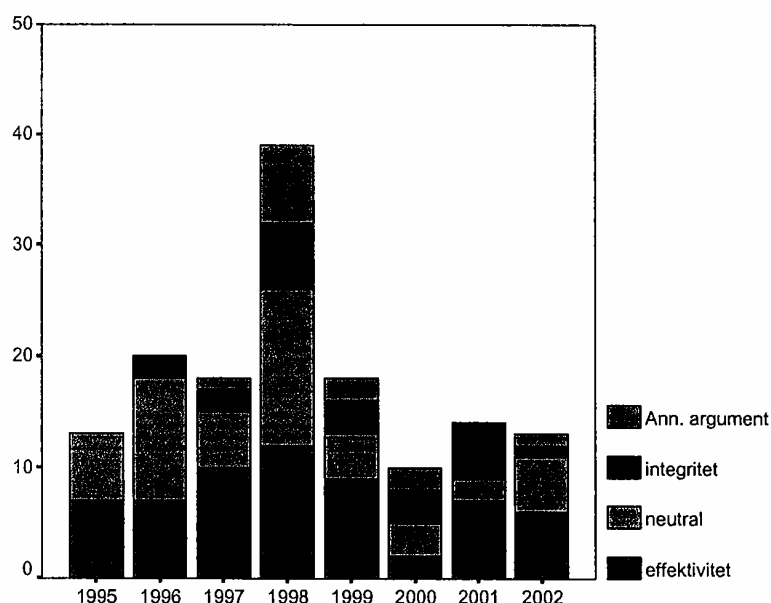
Tabell 1. Fördelningen av ledar och debattartiklar efter framställningskategori under perioden 1995-2002 i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgsposten.

		Framställningskategori				Total
		effektivitet	neutral	integritet	annat argument	
ARTIKEL	Ledare	23	29	11	7	70
		38%	58%	50%	54%	48%
	Debatt	37	21	11	6	75
		62%	42%	50%	46%	52%
Total		60	50	22	13	145
		100%	100%	100%	100%	100%

Fördelningen av ledare och debattartiklar för respektive tidning visar att det förekommer något fler debattartiklar som behandlar organiserad brottslighet, från 52 till 56 procent i alla tidningar utom Expressen.² I Expressen är 62 procent av artiklarna ledare. Expressen är dock den tidning som innehåller minst antal artiklar, den står bara för 11 procent av det totala antalet artiklar. Göteborgsposten står för 37 procent, Dagens Nyheter för 35 procent och Aftonbladet för 17 procent av det totala antalet artiklar.³

5.2 Organiserad brottslighets förekomst i materialet

Materialet av ledare och debattartiklar visar att användandet av begreppet ”organiserad brottslighet” håller en relativt jämn nivå under den undersökta tidsperioden med undantag för 1998. Förutom 1998 ligger de övriga åren inom en intervall mellan 10 till 20 artiklar. 1998 uppvisar en betydligt högre frekvens än de övriga åren med sina 39 artiklar (figur 1). En tänkbar förklaring till den höga frekvensen av artiklar 1998 är att det var valår och att valrörelsen kretsade mycket kring lag och ordningsfrågor.

Figur 1. Antal ledare och debattartiklar indelade i framställningskategorier publicerade under perioden 1995-2002 i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgsposten.

² Tabell finns i bilaga 2.

³ Tabell finns i bilaga 3.

År 2000 uppvisar den lägsta frekvensen av antalet artiklar. Fördelningen mellan framställningskategorierna för respektive år är relativt lika. År 1995 förekommer dock inga integritetsartiklar och artiklar under framställningskategorin *annat argument* dyker upp först 1997, år 2001 förekom dock inte några artiklar under kategorin *annat argument*.

5.3 Framställning av organiserad brottslighet sett över hela tidsperioden

Sett över hela tidsperioden framställde 41 procent av artiklarna organiserad brottslighet som ett allvarligt hot mot det svenska samhället som måste bekämpas effektivt (tabell 2). Artiklar som förhöll sig neutralt till organiserad brottslighet, d.v.s. artiklar som var av en rent informativ karaktär eller som belyste både effektivitet och integritet utan att ta ställning i frågan stod för 35 procent av artiklarna. Artiklar som betonade den personliga integriteten i samband med diskussionen om organiserad brottslighet t.ex. genom att betona risken med förhastade beslut om utökade befogenheter för tvångsåtgärder stod för en mindre del av antalet artiklar, 15 procent. Den andel på nio procent av materialet som bestod av artiklar med annat argument var artiklar där organiserad brottslighet användes som ett argument i ett annat syfte än att förespråka effektivitet eller integritet. Denna kategori kommer att beskrivas mer ingående längre fram i resultatdelen.

Tabell 2. Framställningssätt av organiserad brottslighet i ledare och debattartiklar under perioden 1995-2002 i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgsposten.

	Antal	Procent
effektivitet	60	41%
neutral	50	35%
integritet	22	15%
Ann. argument	13	9%
Total	145	100%

5.4 Brottstyper och aktörer kopplade till organiserad brottslighet

I 43 procent av artiklarna ges inget exempel på organiserad brottslighet. När exempel på organiserad brottslighet ges i artiklarna så kan man skilja på aktörer och brottstyper. Med aktörer menas i detta sammanhang grupper eller sammanslutningar som räknas in under en viss benämning utan att vara en specifik brottstyp i sig. Det som i detta sammanhang benämns brottstyper är även de breda kategorier som kan rymma flera olika brott. T.ex. kategorin ekonomisk brottslighet rymmer både penningtvätt och skalbolagsaffärer. En artikel kan innehålla flera olika exempel på brottstyper och aktörer. Varje brottstyp och aktör har räknats för sig.

Tabell 3. Aktörer som anges som exempel på organiserad brottslighet. Procentenheterna visar i hur många av alla artiklar varje aktör nämns som exempel. Flera aktörer kan nämnas i samma artikel.

	Antal	Procent
Mc-gäng	20	14%
Rysk & Öststatsbrottslighet	18	12%
Nazister	12	8%
Rånligor	5	3%
Vänsterextremister	3	2%

Som framgår av tabellen (tabell 3) är de aktörer som oftast används som exempel på organiserad brottslighet mc-gäng samt rysk & öststatsbrottslighet⁴. För att se om det förelåg några skillnader mellan bilden som ges av organiserad brottslighet i ledare och debattartiklar och den bild som polisen förmedlar gjordes en jämförelse mellan aktörerna i ovanstående tabell mot de som Rikskriminalpolisen nämnde i sin rapport (RKP KUT RAPPORT 2002:12, s. 13). Vid denna jämförelse ser man att grupperingar med koppling till västra Balkan, grupperingar med koppling till Mellanöstern och grupperingar med koppling till Afrikas horn inte förekom alls som exempel på aktör i dagspressen trots att de listades av RKP. Det RKP benämner kriminella ungdomsgäng kan tänkas vara kopplat till den kategori som i denna studie benämns rånligor. Noterbart är också att nazister och vänsterextremister inte klassades som organiserad brottslighet av RKP men förekom som exempel på detta i dagspressen.

⁴ Benämningen *Rysk & öststatsbrottslighet* används till följd av att det i artiklarna oftast inte görs någon distinktion mellan dessa typer av aktörer.

Tabell 4. Brottsstyper som anges som exempel på organiserad brottslighet. Procentenheterna visar i hur många av alla artiklar varje brottstyp nämns som exempel. Flera brottstyper kan nämnas i samma artikel.

	Antal	Procent
Narkotika	30	21%
Trafficking	16	11%
Alkohol & Cigarettsmuggling	14	10%
Ekonomisk brottslighet	12	8%
Vittneshot	9	6%
Utpressning	7	5%
Beskydd	6	4%
Vapenhandel	6	4%
Bilsmuggling	5	3%
Kontraktsmord	4	3%
Barnporr	2	1%
IT-brottslighet	2	1%
Inbrott	1	1%
Inkasso	1	1%
Terrorism	1	1%

När det gäller brottstyper som exempel på organiserad brottslighet så är den mest förekommande brottstypen narkotika (tabell 4). Till kategorin trafficking har förutom termen trafficking även prostitution och människosmuggling räknats när dessa har nämnts som exempel. Vid en jämförelse av dessa brottstyper mot de som Rikskriminalpolisen nämnde i sin rapport (se avsnitt 2.1) så nämns alla dessa brottstyper i dagspressen som exempel på organiserad brottslighet bortsett från varumärkesintrång⁵. Däremot förekom barnporr, IT-brottslighet, och terrorism i dagspressen. Dessa brottstyper nämndes inte av rikskriminalpolisen som exempel på organiserad brottslighet. Dessa brottstyper förekom dock i så liten skala som exempel i dagspressen att det är obetydligt.

För att få en överblick över om det har förekommit några förändringar över tid gällande vilka aktörer och brottstyper det fokuseras på när det skrivs om organiserad brottslighet ska det ges en närmare beskrivning av varje specifikt år av undersökningsperioden. Genomgången

⁵ Rikskriminalpolisen nämner penningtvätt separat men i denna studie har det kategoriserats under ekonomisk brottslighet. Kategorierna vittneshot, beskydd och inkasso utgör i denna studie egna kategorier men kan tänkas ingå i Rikskriminalpolisens kategori utpressning (olaga hot). Inbrott kan tänkas rymmas i RKP:s kategori Rån och stölder.

av tidsperioden år för år försöker också belysa hur begreppet ”organiserad brottslighet” används i debatten.

5.5 Framställningen av organiserad brottslighet år för år

1995

Undersökningsperiodens första år kännetecknades av att det endast förekom artiklar som betonade effektivitet eller var neutrala. Totalt förekom det 13 artiklar och de var jämnt fördelade över dessa två framställningskategorier. Effektivitetskategorin hade en mer artikel än den neutrala kategorin. Drygt hälften av artiklarna detta år angav inget exempel på organiserad brottslighet när de använde begreppet och ingen specifik aktör eller brottstyp var utmärkande under detta år. De aktörer som dock nämndes någon gång i artiklarna som exempel på organiserad brottslighet var mc-gäng, rysk & öststatsbrottslighet och nazister. Som exempel på brottstyp nämndes ekonomisk brottslighet i två artiklar och vittneshot i en. Alla effektivitetsartiklar utom en var debattartiklar och handlade i samtliga fall utom ett om nutida hotbilder. De hävdade att organiserad brottslighet var ett nu existerande hot som måste bekämpas bättre och effektivare. I två av dessa artiklar tas även framtida hotbilder upp medan endast en behandlar enbart organiserad brottslighet som ett framtida hot. Tre artiklar handlar om öppnandet av EU:s inre gränser, att detta inte kan ske innan den organiserade brottsligheten bekämpas effektivt. Noterbart är att dessa tre debattartiklar är skrivna av samma skribent, EU-kommissionär Anita Gradin.

Karaktäristiskt för de mest effektivitetsförespråkande artiklarna är att de formulerar sig i en fråga när de diskuterar effektivitet kontra integritet. Det är dock tydligt vilken ställning artikelförfattaren har.

”Kan brottsutvecklingen komma att hota demokratin i vårt samhälle? När ekonomisk och organiserad brottslighet ätit sig in i samhällskroppen och gröpt ur människors tilltro till statens förmåga att ge dem skydd till liv och egendom. När det kriminella våldet tagit över och bestämmer spelreglerna där människor möts, arbetar och gör affärer. När det vi lyckats behålla av fred och trivsel på allmän plats jagats bort av terroriserande tonårgäng och gatans anarkister. Minskad brottslighet – till vilket pris? Är vi villiga att göra avkall på sådant som vi söker skydda genom våra grundlagar för att därigenom

bättre komma åt den farliga brottsligheten? Vad är vi egentligen beredda att betala för att minska brottsligheten?"

(Björn Eriksson, rikspolischef, debattartikel i DN 950422)

Artikelförfattaren besvarar sin egen fråga lite längre fram i debattartikeln:

"Inställningen att i alla sammanhang låta brottsbekämpningens effektivitet stå tillbaka för andra intressen – exempelvis den överdrivna omsorgen om misstänkta förbrytares personliga integritet – har varit svårförståelig, men nyligen har med olika politiska initiativ dörren öppnats för en positivare utveckling."

(Björn Eriksson, rikspolischef, debattartikel i DN 950422)

Denna typ av argumentation är vanligt förekommande bland effektivitetsartiklarna. Det är inte en specifik typ av skribent som ligger bakom dessa artiklar utan i dessa artiklar återfinns poliser, statsvetare och politiker. Organiserad brottslighet framställs som ett allvarligt hot mot det svenska samhället där valmöjligheterna är att bekämpa den med alla till buds stående medel eller att stillatigande se på när brottsligheten tar över samhället. Det är med denna vågskål i åtanke som effektivitetsförespråkarna vill att man ska betrakta integritetsaspekten. Frågan som formuleras genom de målande beskrivningarna är: Är integriteten mer värd än ett demokratiskt samhälle? Effektivitetsartiklarna innehåller ofta ett "vi" och "dem" tänkande. Där "vi" är de laglydiga medborgarna som inte har något att dölja eller något att frukta när det gäller ökad övervakning, och "dem" är den organiserade brottsligheten som måste bekämpas effektivt och till denna kamp krävs fler tvångsåtgärder. Ett exempel på detta "vi och dem"-tänkande finns i följande citat:

"Polis och andra myndigheter måste få rimliga resurser att bekämpa dem. Med resurser menar jag då naturligtvis pengar men även modern teknik. Är det de laglösa som ska ha tillgång till resurser och avancerad teknik? Är det de som ska kunna avlyssna vem de vill? Eller är det de som står på rätt sida om lagen som ska få tillräckliga resurser för att hålla kriminella organisationer så långt nere det går. Jag tror inte vi kan få bort dem, men vi ska göra det så svårt som möjligt för dem att arbeta."

(Siw Persson, politiker, debattartikel i Expressen 950809)

1996

År 1996 förekom 20 artiklar och även detta år så var den största delen av artiklarna neutrala och effektivitetsförespråkande. Störst andel hade de neutrala artiklarna, 11 stycken medan artiklar som betonade effektivitet förekom sju gånger. Det förekom två integritetsartiklar och ingen artikel med *annat argument*. Drygt hälften av artiklarna använde sig av begreppet ”organiserad brottslighet” utan att ge exempel på vilken typ av brottslighet man syftade på. Den typ av aktör som förekom mest som exempel när ”organiserad brottslighet” behandlades under detta år var mc-gäng. Narkotika hade inte nämnts i någon artikel förra året men var detta år den brottsyp som förekom mest som exempel. De neutrala artiklarna som tog upp organiserad brottslighet handlade i stor mån om Östersjömötet i Visby där länderna kring Östersjön deltog. En av de frågor som hamnade i fokus under detta möte var just den organiserade brottsligheten. Ett annat vanligt förekommande tema bland de neutrala artiklarna var Schengen-avtalet och dess betydelse för den organiserade brottsligheten. Samtliga effektivitetsartiklar detta år var ledare. Under 1996 hotades några journalister på Expressen efter en artikelserie om Hells Angels. Detta kan vara en förklaring på att mc-gäng var mest förekommande som exempel på ”organiserad brottslighet”. Ledarartiklarna betonade att rättssamhället måste reagera med hårdare tag när den organiserade brottsligheten ger sig på tryck- och yttrandefriheten. Under perioden 1995 – 1997 pågick en konflikt i nordnorden mellan mc-gängen Hells Angels och Bandidos som utmynnade i våldsdåd grupperna emellan, i några fall med dödlig utgång (SOU 2000:88, s. 33). I medierna förekom rubriker som ”det stora mc-kriget” när man skrev om denna konflikt. Denna konflikt är sannolikt den bidragande faktorn till att mc-gängen var ett av de mest förekommande exemplen på aktör under perioden 1996 – 1997.

1997

Detta år förekom 18 artiklar. Som vid de två föregående åren var det effektivitetsbetonande och neutrala artiklar som förekom mest. Effektiviteten betonades i drygt hälften av artiklarna, fem artiklar var neutrala och integritet förekom, precis som året innan, två gånger. Klassificeringen *annat argument* dök upp för första gången under undersökningsperioden, dock bara med en artikel som var en ledarartikel som använde organiserad brottslighet som ett argument för att Sverige ska fortsätta med sin restriktiva narkotikapolitik. År 1997 var början

på en period då det i artiklarna i urvalet förekom fler antal artiklar med exempel på organiserad brottslighet än utan. Denna period sträckte sig från 1997 - 1999. År 1997 innehöll 67 procent av artiklarna olika exempel. Den brottstyp som figurerade mest som exempel var narkotika. Som aktör var mc-gäng och rysk & öststatsbrottslighet de som det fokuserades mest på i artiklarna. I september 1997 slöts ett "fredsavtal" mellan Hells Angels och Bandidos (SOU 2000:88:33) vilket kan vara en trolig förklaring till att 1997 var det sista året under undersökningsperioden som mc-gäng var det mest förekommande exemplet på aktör. När det gäller de effektivitetsartiklar som behandlade rysk & öststatsbrottslighet så använde man sig av krigstermer. Organiserad brottslighet framställdes som ett allvarligt framtida hot och om det inte görs något åt saken snart så är det för sent.

"Sverige har hittills varit relativt förskonat från de grövre formerna av sådan brottslighet. Det är en resnit vi inte får missbruka genom att vifta bort problemet. Svenska myndigheter måste förberedas på att trycket mot Sverige kommer att fortsätta att öka. Genom att tillföra polis, tull och kustbevakning kraftiga resursförstärkningar finns ännu möjligheter att mota Olle i grind. Men som sagt, sent på dagen. Och i bakgrunden lurar faran för att vi till följd av passivitet faktiskt kan förlora kriget. Vad som i så fall skulle hända med exempelvis den svenska rättssäkerheten tål verkligen att fundera över."
(Stefan Hedlund, statsvetare, debattartikel i Aftonbladet 970106)

Några specifika källhänvisningar eller bevis över de nutida hotbilderna ges inte i artiklarna. En av artiklarna hänvisar till "en färsk amerikansk undersökning" utan att ange källan eller vad för typ av undersökning det är (Dag Hartelius i DN 971201). Det ges heller inga konkreta belägg för de framtida hotbilderna, bara att det inte är värt risken att vara passiv. När det gäller den ryska organiserade brottsligheten som en hotbild hänvisas det till situationen i Ryssland som belägg för det framtida hotet mot Sverige / EU.

"Om man inte tränger tillbaka den organiserade brottslighetens framväxt – är slaget med säkerhet förlorat. Det råder inga tvivel om att en upplösning och kriminalisering av det ryska samhället skulle få ödesdigra konsekvenser för Europa."
(Dag Hartelius, chef för det säkerhetspolitiska programmet vid Institute for EastWest studies i New York, debattartikel i DN 971201)

1998

Detta år förekom en kraftig överrepresentation av artiklar om organiserad brottslighet jämfört med de övriga åren under undersökningsperioden, sammanlagt 39 stycken. En tänkbar förklaring till den höga frekvensen av artiklar detta år är att det var valår och att valrörelsen kretsade mycket kring lag och ordningsfrågor. Även detta år var det neutrala och effektivitetsbetonande artiklar som stod för de största andelarna av antalet artiklar. Noterbart för detta år var att det förekom sju artiklar under klassificeringen *annat argument*, dessa kommer att beskrivas närmare längre ner i detta avsnitt. Antalet artiklar som betonade integritet var sex stycken. Som året innan var det en majoritet av artiklarna som gav exempel på organiserad brottslighet, 24 stycken. Det exempel på aktör som förekom mest 1998 när man behandlade organiserad brottslighet var rysk & öststatsbrottslighet med fem artiklar. Av dessa var tre neutrala och två effektivitetsbetonande. De effektivitetsbetonande artiklarna var båda debattartiklar och förespråkade att Sverige skulle erbjuda öststaterna att samarbeta med dem för att hjälpa dem att bekämpa den organiserade brottsligheten som beskrevs som ett hot mot västvärlden. Den ena artikeln argumenterade även för ett breddat polissamarbete mellan EU och USA för att få bukt med den globala organiserade brottsligheten som använder Ryssland och öststater som bas för sin verksamhet.

"Det vore allvarligt om den organiserade brottsligheten tilläts föröda öst- och centraleuropeiska länders övergång till demokrati och det pågående ekonomiska reformarbetet. Att inte ta dessa hot på allvar, antingen genom naivitet eller genom att inte vidta nödvändiga åtgärder, hindrar oss från att på ett realistiskt sätt bekämpa de rådande säkerhetsrisker som de kriminella kartellerna och deras handlingar utgör för länderna i väst."

(Benjamin A Gilman, republikansk ledamot i USA:s representanthus & Charlotte Cederschiöld, moderat EU-parlamentariker i Dagens Nyheter 980609)

Det dominerande exemplet på brottstyp när det gäller organiserad brottslighet var liksom det föregående året narkotika. Det förekom i 12 artiklar. En annan brottstyp som fick ökad uppmärksamhet under detta år var alkohol och cigarettsmuggling som togs upp i sju artiklar. Denna brottstyp figurerade till största delen i de artiklar som kategoriserats under *annat argument*. Av de sju *annat argument* artiklarna som förekom 1998 var det sex av dem som använde organiserad brottslighet som ett argument för att ta bort punktskatterna på alkohol och tobak. Artikelförfattarna hävdade att dessa skatter gynnar den organiserade brottsligheten

och genom att ta bort dessa skatter så tar man bort en stor del av marknaden för den organiserade brottsligheten. Dessa argument återfinns både i ledare och debattartiklar och följande citat från en ledarartikel är ett typiskt exempel för hur denna argumentation kan se ut.

”Skattehöjningen har dock inte gått spårlöst förbi. I stället har den fått en rad oönskade bieffekter. Bland annat har skatten skapat nya jobb. Det vill säga jobb och inkomster för den organiserade brottsligheten som med cigarettsmuggling som bas kunnat etablera sig på riktigt i Sverige.” (Osignerad ledare i Expressen 980803)

Den *annat argument* artikel som inte behandlade alkohol & cigarettsmuggling använde organiserad brottslighet som ett argument för att avskaffa den restriktiva narkotika politiken. ”Kriget mot narkotikan” ansågs av författaren ha gynnat den organiserade brottsligheten.

När det gällde de artiklar som betonade effektivitet var det vanligaste temat detta år lag och ordning. Artiklarna under detta tema kan delas in i två olika ståndpunkter: artiklar som ställde sig emot de konservativa partiernas krav på hårdare straff mot all brottslighet och artiklar som förespråkade hårdare tag och nolltolerans. Oavsett vilken ståndpunkt artiklarna hade så var de dock överens på en punkt. Det måste till hårdare tag mot den organiserade brottsligheten. Av de 12 artiklar som betonade effektivitet var hälften ledare. Ett tecken på att valdebatten satte sitt avtryck bland artiklarna detta år syns när man granskar vilken typ av skribenter som förekom detta år. Av debattartiklarna som betonade effektivitet var fyra skrivna av socialdemokratiska politiker, en av en moderat politiker och en av en laborator i säkerhetspolitik. De integritetsbetonande artiklarna som tog upp organiserad brottslighet detta år kretsade till stor del kring buggning, att det var ett hot mot den personliga integriteten, samt artiklar som diskuterade hur Schengenavtalet kan komma att påverka den personliga integriteten. Artiklarna om buggning detta år var kopplade till att buggningsutredningens förslag var ute på remiss detta år. Fyra av de integritetsbetonande artiklarna var ledare, de två debattartiklarna var skrivna av en advokat och en riksdagsledamot för miljöpartiet. De neutrala artiklarna kretsade till största delen kring EU, Östersjösamarbetet och lag och ordning diskussionen.

1999

Detta år förekom 18 artiklar. Hälften av artiklarna betonade effektivitet. Den andra hälften av artiklarna var jämnt fördelad mellan neutrala och integritetsbetonande artiklar. En stor del av artiklarna innehöll exempel på organiserad brottslighet, 13 stycken. Karaktäristiskt för detta år var att nazister dök upp som det mest förekommande exemplet på aktör med sex artiklar. Detta år var starten för en tvåårsperiod då nazister hamnade i fokus som det mest förekommande exemplet på aktör när man behandlade organiserad brottslighet. Som brottstyp var det mest förekommande exemplet vittneshot som åkte med i svallvågorna av den ökade uppmärksamhet som nazister fick då denna brottstyp i artiklarna främst sammankopplades med nazister och mc-gäng. Mc-gäng förekommer detta år i fyra artiklar. Att nazister började uppmärksammas i samband med organiserad brottslighet detta år bör ses ur ett kontextuellt sammanhang. År 1999 inträffade en rad våldsdåd som sammankopplades med nazism. Ett bombdåd utfördes mot ett journalistpar, syndikalisten Björn Söderberg mördades och två poliser mördades i Malexander. Dessa händelser gav ett avtryck i ledare och debattartiklar angående organiserad brottslighet. Samma år gick även Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet ihop i en gemensam kampanj och publicerade namn och foton på 56 aktiva nazister. Som det har nämnts tidigare så ges det aldrig några specifika källhänvisningar som kan visa upp belägg för hur utbredd den organiserade brottsligheten är i Sverige och hur stort hot den utgör. Om några hänvisningar ges så är det mycket allmänna sådana som t.ex. ”tidigare forskning visar...” eller ”det är uppenbart att den organiserade brottsligheten har ökat”. Ett annat förekommande tillvägagångssätt i de effektivitetsbetonande artiklarna för att ge belägg för att organiserad brottslighet är ett reellt hot är att hänvisa till specifika händelser som har fått stor uppmärksamhet i media.

”Antalet anmälda brott minskar. Samtidigt är det uppenbart att den grova organiserade brottsligheten under senare år utvecklats på ett sådant sätt att vi måste öka våra insatser för att förebygga och bekämpa den. Inte minst den senaste tidens allvarliga händelser med polismorden i Malexander och bilbombarna i Malmö och Nacka visar det. Polisen måste ha effektiva arbetsmetoder för att möta grov brottslighet, det må gälla kriminella ligor, brottslighet med anknytning till högerextrema grupper eller internationell narkotikahandel.”

(Laila Freivalds, socialdemokratisk justitieminister, debattartikel i Dagens Nyheter 990713)

2000

Detta var det år under undersökningsperioden då det förekom lägst antal artiklar, tio stycken. Artiklarna var relativt jämnt fördelade över samtliga framställningskategorier. Hälften av artiklarna innehöll exempel på organiserad brottslighet vilket innebär att den period på tre år då en majoritet av artiklarna innehöll exempel var över. Det exempel på aktör som förekom mest var samma som föregående år, nazister. Den typ av brottslighet som förekom mest var alkohol och cigarettsmuggling. De artiklar som innehöll detta exempel var sammankopplade med diskussionen om punktskatternas betydelse för den organiserade brottsligheten. Detta år var det enda år under undersökningsperioden som ekonomisk brottslighet inte nämndes alls som exempel på organiserad brottslighet. Det tema som var mest förekommande detta år var buggning vilket hänger ihop med att regeringen detta år lade fram ett lagförslag om buggning och detta diskuterades på ledare och debattsidor. Av de tre artiklar detta år som betonade integritet var samtliga ledare och handlade om buggningsförslaget. De krävde att en ny tvångsåtgärd inte fick införas förrän det var helt klarlagt att den skulle vara effektiv och uppfylla sitt syfte. Följande citat är ett exempel på hur resonemanget såg ut i dessa artiklar:

*"I regeringsformen. Andra kapitlet, sjätte paragrafen, heter det just att medborgarna är skyddade mot 'hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande'. Begränsningar kan ske, men de ' får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som föranlett dem'
Och ändamålet? Jo, bara polisen får bugga så kan man angripa den grova och organiserade brottsligheten på ett effektivare sätt, påstår regeringen.
Detta påstående som används av buggningsförespråkare från vänster till höger måste starkt ifrågasättas. Vi vet föga om huruvida ändamålet helgar medlen. Svenska Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter konstaterar att det inte finns någon oberoende vetenskaplig forskning beträffande den faktiska effektiviteten av buggning. Även regeringens egen buggningsutredning tvivlade på att uppklaringsprocenten för vissa brott verkligen skulle öka." (Osignerad ledare i Expressen 000511)*

Ett återkommande tema i integritetsartiklarna för att betona vilken integritetskränkning buggning innebär var att fokusera på avlyssning av just sängkammaren. I artiklarna framstår det som att sängkammaren är ett av de rum där buggning kommer att bli mest förekommande. Av de två artiklar som betonade effektivitet var det endast en som handlade om buggningsförslaget. Det var en debattartikel av en kammaråklagare som argumenterade för att buggning skulle tillåtas. Kammaråklagaren jämförde Sverige med Italien till följd av ett

studiebesök han hade gjort där då han fått en inblick i hur avlyssning var ett av deras effektivaste verktyg för att bekämpa organiserad brottslighet. Likheten mellan Italiens organiserade brottslighet och Sveriges behandlade artikelförfattaren i följande resonemang:

"Men situationen i Italien är annorlunda än i vårt land. Brottslingarna där är mer välorganiserade, väsentligt råare och brutalare och har ett helt annat stöd i sin närmiljö än hos oss. Eller är det så?"

Vi har en tendens att betrakta som enstaka händelser sådant som kanske borde vara varningssignaler. I många iakttagelser kring brandrättegången på Hisingen har lyfts fram att det faktiskt växer fram en kultur som inte medverkar i det svenska samhället och som inte ställer upp på dess värderingar. En kultur där man ser lagen som en obegriplighet, polisen som en naturlig fiende och sin egen säkerhet som något man själv får sörja för. I en liknande kultur lever de män som utförde dåden i Malexander, eller i Kode, eller på Stureplan, eller i tusentals fall av mindre uppmärksammas vardagsbrottslighet. En sådan kultur finns och växer på fängelserna. Visst finns en bra grogrund för olika former av maffiabrottslighet."

(Kammaråklagare Thomas Ahlstrand, debattartikel i Göteborgsposten 000605)

Organiserad brottslighet framställs i denna artikel som en framtida hotbild. Trots att vi inte ligger på Italiens nivå av organiserad brottslighet så anser artikelförfattaren att det finns tendenser till att vi är på väg i den riktningen och därför är det bäst att införa tvångsåtgärder redan nu. Här föreligger återigen problemet med framtida hotbilder då det är problematiskt om inte omöjligt att fastslå att de faktiskt kommer att uppstå, och när en tvångsåtgärd införs mot en framtida hotbild så är det omöjligt att utvärdera dess effektivitet.

2001

Detta år förekom 14 artiklar. Hälften av artiklarna betonade effektivitet. Fem artiklar betonade integritet och två var neutrala. Av de sju artiklar som betonade effektivitet var alla utom en debattartiklar. Av samtliga artiklar detta år innehöll fem artiklar exempel på organiserad brottslighet. Detta år var det enda året under undersökningsperioden som mc-gäng inte nämndes alls som exempel. Noterbart är också att ingen artikel nämnde nazister som exempel efter att det varit det mest förekommande exemplet som aktör de två tidigare åren. Detta år var det endast rysk & öststatsbrottslighet som förekom som exempel på aktör, dock endast i en artikel. Samma år var starten för en tvåårsperiod, fram till undersökningsperiodens slut, då

den mest uppmärksammade brottstypen var trafficking. Till kategorin *trafficking* har förutom termen trafficking även prostitution och människosmuggling räknats när dessa har nämnts som exempel. Samtliga tre artiklar med trafficking som exempel var debattartiklar som betonade effektivitet och var skrivna av socialdemokratiska politiker. Dessa artiklar betonade vikten av att EU tog krafttag mot denna form av organiserad brottslighet då EU ansågs vara en marknad för människohandel där människor från länder utifrån EU såldes och utnyttjades. En förklaring till att trafficking hamnade i fokus 2001 kan vara att det detta år hölls ett möte i Sverige för EU:s justitieministrar där de försökte enas om en gemensam lagstiftning mot människohandel.

2002

Undersökningsperiodens sista år var väldigt lik det föregående året. Det förekom 13 artiklar och av dessa betonade hälften av artiklarna effektivitet. Det var fem artiklar som var neutrala, en betonade integritet och en innehöll ett annat argument. Artikeln med annat argument var en debattartikel som argumenterade mot Sveriges restriktiva narkotikapolitik.

Exempel på organiserad brottslighet gavs i 9 artiklar. Liksom det föregående året var det endast rysk & öststatsbrottslighet som nämdes som aktör, dock bara i en artikel. Den mest uppmärksammade brottstypen var trafficking. Bland de sex artiklar som betonade effektivitet var det inget specifikt tema som var framträdande utan de var av varierande innehåll. En artikel använde organiserad brottslighet som ett argument mot den aviserade sänkningen av försvarsanslagen med sex miljarder. Enligt artikeln behövdes försvarsmakten för att hantera krissituationer och analysera hotbilder.

Som det har nämnts tidigare förekommer det aldrig några specifika källhänvisningar i artiklarna. Belägg för organiserad brottslighets existens som hotbild ges istället ofta genom att hänvisa till specifika händelser. Ett målande exempel på en effektivitetsartikel som vill förskjuta fokus från forskning och experter mot nyhetsrapporteringen när det gäller att bilda sig en uppfattning av den organiserade brottsligheten är följande citat:

"I sommar kan vi nästan dagligen läsa om flodvågen av kriminella från närliggande länder. Inte ens det väcker en debatt om att detta utgör ett hot. I svenska medier ges i stället företräde åt representanter från Brå och enskilda kriminologer. Dessa förvandlar

en rå verklighet till en teoretisk diskussion om hur organiserad brottslighet skall definieras.”

(Fredrik Reinfeldt, ordförande i justitieutskottet och moderaternas talesman i kriminalpolitiska frågor, debattartikel i Expressen 020722)

6. Diskussion av resultaten

Syftet med denna uppsats var att undersöka hur begreppet organiserad brottslighet framställs och används i debatten i ledare och debattartiklar i svensk dagspress under tidsperioden 1995-2002. Sett över hela tidsperioden var det vanligaste framställningssättet av den organiserade brottsligheten att den var ett allvarligt hot mot Sverige / EU där en effektiv bekämpning betonades. I vissa artiklar i form av mer resurser till polisen / SÄPO och i vissa fall i form av lagändringar och ett införande av nya tvångsmedel. Dessa *effektivitets*artiklar stod för 41 procent av artiklarna. De artiklar som förhöll sig neutrala i frågan om organiserad brottslighet stod för 35 procent av artiklarna. Artiklar som lade tyngdpunkten på den personliga integriteten när det gällde bekämpningen av den organiserade brottsligheten eller som tonade ner hotbilden av organiserad brottslighet hade en andel på 15 procent. Artiklar med annat argument stod för 9 procent. Detta resultat innebär att mer än var tredje ledare eller debattartikel har givit en bild av att organiserad brottslighet är ett allvarligt hot mot samhället. Noterbart är att 43 procent av alla artiklar inte innehåller något exempel på organiserad brottslighet utan har använt det som ett självklart begrepp.

6.1 Fyra perioder med olika aktörer eller brottstyper i fokus

Av den tidigare genomgången av respektive år kan man dra slutsatsen att ledare och debattartiklarnas fokus på olika aktörer och brottstyper av organiserad brottslighet har skiftat över tid. I de 57 procent av artiklarna där exempel på organiserad brottslighet förekommer kan man urskilja fyra perioder. Ofta har det funnits en koppling till specifika händelser som hänt just det aktuella året som har gett avtryck i vilken brottstyp eller aktör som nämns som exempel på organiserad brottslighet. Under perioden 1996 – 1997 då det pågick en konflikt mellan mc-gängen Hells Angels och Bandidos så var det mc-gäng som var den mest uppmärksammade aktören när organiserad brottslighet behandlades. Den första och den andra perioden går in i varandra då den andra perioden sträcker sig över 1997 – 1998 då aktören var rysk & öststatsbrottslighet. Den tredje perioden är 1999 - 2000 då nazister var det vanligaste exemplet på organiserad brottslighet efter att flera våldsdåd med koppling till nazism hade utförts. Den fjärde och sista perioden, 2001 – 2002, var det ingen speciell aktör som stod i fokus men en uppmärksammas brottstyp som kopplades ihop med organiserad brottslighet var

trafficking. Till kategorin *trafficking* har förutom termen trafficking även prostitution och människosmuggling räknats när dessa har nämnts som exempel.

6.2 Framställningen av organiserad brottslighet

Att den framställning av organiserad brottslighet som har redovisats skulle vara ett exempel på moralpanik är problematiskt att fastställa då effektivitetsartiklarna i stor grad kopplar ihop de nutida hoten med spekulationer om de framtida hoten. Artiklarnas ståndpunkt är att det gäller att vara ute i tid och vara väl förberedda om eller när hoten förvärras ytterligare i framtiden. Ett av kriterierna för moralpanik är att det saknas proportion mellan framställningen av ett fenomen samt dess verkliga förekomst. Denna diskrepans i proportionen är omöjlig att bedöma när det gäller framtida hot. Till följd av detta är framtida hot ett tacksamt argument att använda sig av när det t.ex. gäller införandet av nya tvångsåtgärder eller när man vill ta politiska poäng genom att spela på folks rädsla och förespråka hårdare tag mot kommande hot. Som det togs upp tidigare i teoridelen så är den grundläggande frågan när det handlar om hotbilder vem det är som besitter ansvaret att bevisa att ett hot existerar och att tvångsmedlen fungerar. Är det den som hävdar hotbildens existens eller dess tvivlare? (Flyghed, 2000a, s. 228).

I materialet finns det tecken som tyder på att organiserad brottslighet är ett begrepp som är lätt att ha till hands som ett argument när man vill föra fram sin åsikt angående en effektivare brottsbekämpning. Effektivitetsartiklarna innehåller ofta ett ”vi” och ”dem” tänkande.⁶ Där ”vi” är de laglydiga medborgarna som inte har något att dölja eller något att frukta när det gäller ökad övervakning, och ”dem” är den organiserade brottsligheten som måste bekämpas effektivt och till denna kamp krävs fler tvångsåtgärder. Ett tecken på denna användning av begreppet ”organiserad brottslighet” skulle kunna vara den kraftiga överrepresentationen av artiklar under 1998 då detta år var valår och många av artiklarna diskuterar lag och ordningsfrågor. Som det tidigare nämnades i teoridelen leder avsaknaden av en dominerande hotbild, som t.ex. risken för kärnvapenkrig utgjorde under kalla kriget, till att olika politiska aktörer och intressegrupper kan använda sig av olika hotbilder som argument i sin retorik för att föra fram deras egna intressen (Bjereld 2001, s. 16). Organiserad brottslighets ökade förekomst under 1998 skulle alltså efter denna tolkning vara en konsekvens av att det var en

---

⁶ För ett exempel på användandet av ”vi och dem” se citatet på sidan 24.

passande hotbild att använda sig av när lag och ordningsfrågor diskuterades. Det som skulle kunna tala emot denna tolkning är att det under det andra valåret i undersökningsperioden, år 2002, inte förekom denna överrepresentation av artiklar jämfört med övriga år. Anledningen till detta skulle kunna vara att lag och ordningsfrågorna inte var lika framträdande under valrörelsen 2002 men detta skulle behövas undersökas i en separat studie.

Ett av kriterierna för moralpanik är att fenomenet framställs på ett stereotypt och förenklat sätt. Detta syns tydligt i framställningen och användandet av organiserad brottslighet. Dels i den tidigare nämnda distinktionen mellan ”vi” och ”dem” men även genom att organiserad brottslighet används i 43 procent av artiklarna utan att man ger exempel på vad det är som man räknar till organiserad brottslighet. Även när exempel ges på organiserad brottslighet används begreppet som att det har en självklar betydelse som inte egentligen behöver förklaras närmare. Ingen specifik definition av begreppet ges mer än exempel på aktörer och brottstyper som anses vara organiserad brottslighet. Ingen artikel innehåller heller någon konkret källhänvisning där organiserad brottslighets betydelse som hotbild fastställs. Till följd av detta så kan det inte kontrolleras vad artikelförfattarna baserar sitt framställande av organiserad brottslighet som nutida hotbild på mer än de specifika händelser som de tar upp. De rapporter om organiserad brottslighet som det gavs en genomgång av i avsnitt 2.2 i denna studie beskrev att den organiserade brottsligheten inte kan anses utgöra en allvarlig nutida hotbild i Sverige men att den däremot kan komma att göra det i framtiden. Detta skulle kunna tolkas som ett tecken på en avsaknad av proportion mellan organiserad brottslighets verkliga förekomst och den uppmärksamhet som den ges i effektivitetsartiklarna som nutida hotbild vilket är karaktäristiskt för moralpanik.

6.3 Olika teman i materialet

I de ledare och debattartiklar som ingår i studien har det varit möjligt att skapa olika teman som används när organiserad brottslighet används i argumentationen. I detta avsnitt ges en närmare beskrivning av dessa teman.

6.3.1 Effektivitet

Bland de artiklar som förespråkar effektivitet och framställer organiserad brottslighet som ett allvarligt hot mot det svenska samhället framställs bilden av organiserad brottslighet på ett tämligen svartvitt sätt. I de mest effektivitetsförespråkande artiklarna ges två alternativ; antingen tar samhället i med hårdare tag och uppåddar alla resurser som finns eller så ger vi upp och låter demokratin falla. Med endast dessa två alternativ att välja på anser artikelförfattarna att diskussionen om integritet är irrelevant. Integriteten får inte försvaras till den grad att den organiserade brottsligheten tar över samhället. Några specifika källhänvisningar förekommer inte i artiklarna, ett vanligt tillvägagångssätt i argumentationen är istället att artiklarna hänvisar till specifika händelser som har fått stor uppmärksamhet i media som exempel på den organiserade brottsligheten. I kombination med effektivitetsargumentet förekommer också två andra teman, ”*vi och dem*” och *framtida hotbilder*.

6.3.2 ”Vi och dem”

I effektivitetsartiklarna görs en distinktion mellan ”vi och dem” där ”vi” är samhällets vanliga skötsamma medborgare och ”dem” är den organiserade brottsligheten som hotar oss andra som står på rätt sida om lagen. Intressant att uppmärksamma är också att 43 procent av samtliga artiklar inte innehåller något exempel på organiserad brottslighet. I dessa artiklar lämnas det fritt till läsaren att associera termen organiserad brottslighet till den bild som läsaren själv har av begreppet. En bild som även kan tänkas vara påverkad av hur organiserad brottslighet framställs i filmer och böcker. Att organiserad brottslighet är en tacksam term på ”dem”, samhällets fiende, syntes tydligt i materialet under valåret 1998. Det dominerande temat bland effektivitetsartiklarna 1998 var lag och ordning. Oavsett vilken ståndpunkt artiklarna hade, om de förespråkade hårdare straff eller nolltolerans eller om de var emot hårdare tag så var de i alla fall överens om att den organiserade brottsligheten måste bekämpas effektivare.

6.3.3 Framtida hotbilder

Organiserad brottslighet framställs ofta som en framtida hotbild i effektivitetsartiklarna, ibland i kombination med en nutida hotbild genom att hävda att läget kan komma att förvärras i framtiden. Ett vanligt exempel på en framtida hotbild är rysk & öststatsbrottslighet som framställs som ett mycket allvarligt framtida hot som det är viktigt att förbereda sig för redan nu. Artiklarna ger sken av att det är bråttom och om inte något görs inom en snar framtid så kommer det att vara för sent. I de effektivitetsartiklar som tar upp rysk & öststatsbrottslighet är det vanligt att krigstermer förekommer för att beskriva situationen. Användandet av framtida hotbilder stämmer överens med den beskrivning Hörnqvist (2003, s. 7-12) gav av den nutida *ordningspolitiken* som togs upp i teoridelen. Det centrala i den nya ordningspolitiken är säkerhetstänkandet där man fokuserar på vad någon kan komma att göra istället för vad någon har gjort. Man försöker göra riskbedömningar av framtiden för att ligga steget före hela tiden.

6.3.4 Integritet

Bland de artiklar som förespråkade integritet låg tyngdpunkten på att nya tvångsåtgärder inte får införas förrän det är helt klarlagt att de är effektiva och uppfyller sitt syfte, d.v.s. bekämpar den organiserade brottsligheten. Detta utesluter ett införande av tvångsåtgärder till följd av framtida hotbilder då effektiviteten och behovet av tvångsåtgärder ej kan utvärderas. Integritetsartiklar som ifrågasatte organiserad brottslighets förekomst i Sverige helt var väldigt få men däremot så ansåg författarna till integritetsartiklarna att organiserad brottslighet bör betraktas på ett nyanserat vis och att resonemangen ska baseras på forskningsresultat och inte enstaka specifika händelser. I de integritetsartiklar som behandlade frågan om buggning fanns en tendens att fokusera på avlyssning av just sängkammaren. I artiklarna framställdes sängkammaren som ett av de rum där buggning kommer att bli mest förekommande. Sängkammaren användes som en symbol för vilken integritetskränkning ett godkännande av buggning skulle medföra.

6.3.5 Annat argument

Av samtliga artiklar var 35 procent neutrala. När det gäller de övriga artiklarna är det, som framgått av studien, vanligt att organiserad brottslighet används som ett förstärkande argument för att föra fram sitt budskap i ledare och debattartiklar. Det vanligaste användningsområdet i dessa artiklar är att använda sig av organiserad brottslighet för att förespråka hårdare tag och en effektivare bekämpning av brottsligheten. I de artiklar som förespråkar integritet vägs ofta organiserad brottslighet som hotbild mot de integritetskränkningar som nya tvångsmedel skulle innebära och diskuteras hur effektiva dessa tvångsmedel egentligen är. Det förekommer dock en mindre mängd artiklar (9 procent) i materialet där termen organiserad brottslighet används i andra syften än att förespråka effektivitet eller integritet. Det tydligast framträdande användningsområdet av termen organiserad brottslighet bland dessa artiklar är att termen används för att argumentera för att punktskatterna skall tas bort från alkohol och cigaretter. Dessa artiklar hävdar att punktskatterna har gett den organiserade brottsligheten en marknad och att man genom att ta bort skatterna kan få bukt med den. Dessa artiklar är ett exempel på den hotbildsretorik som Bjereld (2001, s. 16) har tagit upp där olika intressegrupper och aktörer kan använda sig av en hotbild för sina egna intressens skull.

7. Sammanfattande diskussion

Syftet med föreliggande uppsats var att undersöka hur begreppet organiserad brottslighet framställdes och användes på ledare och debattsidor i svensk dagspress under tidsperioden 1995-2002. I detta avsnitt ges en kort sammanfattning av studiens resultat. Sett över hela tidsperioden gavs inga exempel på organiserad brottslighet i 43 procent av artiklarna. Inga specifika definitioner förekom heller av begreppet utan det närmaste en definition av begreppet som gavs var exempel på brottstyper och aktörer som räknades till organiserad brottslighet. Den vanligast förekommande brottstypen som gavs som exempel på organiserad brottslighet i artiklarna var narkotika. Den aktör som angavs mest som exempel på organiserad brottslighet var Mc-gäng och rysk & öststatsbrottslighet. Sett över hela undersökningsperioden gick det dock att urskilja fyra perioder med olika aktörer som förekom som exempel i materialet. Dessa perioder var sammankopplade med specifika händelser som ledde till att olika aktörer hamnade i fokus under olika perioder.

Vad gäller framställandet av "organiserad brottslighet" gav mer än var tredje ledare eller debattartikel en bild av att organiserad brottslighet är ett allvarligt hot mot samhället. Även artiklar som var neutrala var vanligt förekommande och stod för 35 procent av materialet.

Studien visade att det finns en tendens i de effektivitetsförespråkande artiklarna att koppla ihop de nutida hoten med spekulationer om framtida hot. Författarna till artiklarna ansåg att det var dags att ta till åtgärder mot den organiserade brottsligheten och förbereda sig redan nu innan situationen förvärrades. Några specifika källhänvisningar till studier eller rapporter som bekräftade hotbilden gavs inte i någon av artiklarna.

Studien visade även att "organiserad brottslighet" verkar vara ett lämpligt fenomen att använda sig av som en "samhällets fiende" när vissa åsikter skall föras fram. Ett tecken på detta är den överrepresentation av artiklar som förekom under valåret 1998. Ett annat tecken på detta är att organiserad brottslighet förekom i ett flertal artiklar som ett argument för att ta bort punktskatterna på alkohol och cigaretter.

Då denna undersökning inriktade sig på svensk dagspress kan inte resultatet generaliseras till att sägas representera all massmedia. Den kan däremot antas spegla ledare och debattartiklar i svensk dagspress relativt väl under tidsperioden 1995 – 2002 då studien omfattar fyra dagstidningar med stor spridning som utkommer sju dagar i veckan. Studien har givit en översikt över hur begreppet organiserad brottslighet används i en del av den offentliga debatten. Det vore dock intressant att gå vidare och studera vissa

framställningssätt mer på djupet. Detta skulle kunna tänkas utföras i en diskursanalys där man studerar vissa specifikt utvalda effektivitets och integritetsartiklar och jämför deras argumentation mot varandra.

Referenslitteratur

Adamoli, S., Di Nicola, A., Savona, E., Zoffi, P. (1998) *Organized crime around the world*.
Helsinki: Heuni

Allum, Felia & Siebet, Renate (2003) "Organized crime. A threat to democracy." i Allum,
Felia & Siebet, Renate (2003) (red.) *Organized crime and the challenge to democracy*
London: Routledge

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2000) *Textens mening och makt*. Lund:
Studentlitteratur.

Bjereld, Ulf (2001) "Hotbilder bland folk och elit – ett uttryck för svensk politisk kultur?" i
Eriksson, Johan (2001) (red.) *Hotbildernas politik* Stockholm: Utrikespolitiska Institutet.

Brå 2002:7 *Organiserad brottslighet – lösa maskor eller fasta nätverk*. Rapport

Cohen, Stanley (1987, orig. 1972) *Folk Devils and Moral Panics. The creation of Mods and
Rockers*. Oxford: Chaucer Press.

Ds 1997:51 *Internationella ekobrott*. Rapport från Internationella ekobrottsgruppen.
Stockholm: Fritzes

Emanuelsson Korsell, Lars (1999) "Organiserad brottslighet – vad är det?". I: Apropå 6/99

Estrada, Felipe (1999) *Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem. Utveckling,
uppmärksamhet och reaktion*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Finckenauer, James & Waring, Elin (2000) "Russian Emigré Crime in the United States:
Organized Crime or Crime that is organized?" i Williams, Phil (red.) (2000) *Russian
Organized Crime. The new threat?* Wiltshire: Frank Cass Publishers

Frankfort-Nachmias, Chava & Nachmias, David (1996) *Research methods in the social sciences*. London: St. Martin's Press, Inc.

Flyghed, Janne (2000a) "Vad är normalt och vad är exceptionellt?" i Flyghed, Janne (2000) (red.) *Brottsbekämpning – mellan effektivitet och integritet*. Stockholm: Studentlitteratur

Flyghed, Janne (2000b) "Normalisering av det exceptionella" i Flyghed, Janne (2000) (red.) *Brottsbekämpning – mellan effektivitet och integritet*. Stockholm: Studentlitteratur

Flyghed, Janne (2002) *Sweden Reprint series no.74* Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen, Stockholm

Garland, David (2001) *The culture of control. Crime and social order in contemporary society*. Oxford: Oxford University Press

Goode, Erich & Ben-Yehuda, Nachman (1994) *Moral panics. The social construction of deviance*. Oxford: Blackwell Publishers

Holmberg, Agneta (2003) *Terrorism i media 1971 – 1996*. C-uppsats. Stockholm: Kriminologiska institutionen

Hörnqvist, Magnus (2003) *Kriminalpolitikens omvandling till säkerhetspolitik* Stencil.. Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen, Stockholm

Kitsuse, John & Spector Malcolm (1973) "The definition of social problems". I: Rubington, Earl & Weinberg, Martin (red.) (1995) *The study of social problems. Seven perspectives*. s. 294-301 New York: Oxford University Press, Inc.

RKP KUT Rapport 2001:13 *Den organiserade brottsligheten i Sverige 2000*, Rapport till Europeiska Unionen, Rikskriminalpolisen, Kriminalunderrättelsetjänsten, Analysroteln.

RKP KUT Rapport 2002:12 *Den organiserade brottsligheten i Sverige 2001*, Rapport till Europeiska Unionen, Rikskriminalpolisen, Kriminalunderrättelsetjänsten, Analysroteln.

SOU 2000:88 *Organiserad brottslighet, hets mot folkgrupp, hets mot homosexuella, m.m. straffansvarets räckvidd : betänkande* Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Tham, Henrik (2003) *Law and order – from below or from above?* Stencil. Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen, Stockholm.

Thompson, Kenneth (1998) *Moral Panics* London: Routledge

United Nations (2000) *United Nations Convention against Transnational Organized Crime.* New York: United Nations

Waddington, P. A. J (1986) "Mugging as a moral panic: a question of proportion i *British journal of sociology*, 37(2) 1986: 245-259

Wagner, David (1997) *The new temperance. The american obsession with sin and vice.* Oxford: Westview Press

Westfelt, Lisa (2001) *Organisatoriska förändringar inom svensk polis under 1990-talet med avseende på kampen mot organiserad brottslighet.* Rapport 2001:1 Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Bilaga 1

Kodschema

- Tidningens namn
- Typ av artikel (debatt/ledare)
- Typ av skribent (Vilken titel författaren av artikeln använde sig av)
- År
- Typ av brottslighet som nämndes som exempel på organiserad brottslighet. (Flera olika typer av brottslighet kunde förekomma i samma artikel och varje brottstyp räknades separat).
- Källhänvisning. (Gavs någon källhänvisning och i så fall vilken källa).
- Framställning av begreppet "organiserad brottslighet".

Kategorin *framställning av organiserad brottslighet* klassificerade i vilket sammanhang begreppet "organiserad brottslighet" användes. De underkategorier som denna kategori innehöll och dess kriterier var:

Effektivitet:

- Organiserad brottslighet framställs som ett allvarligt hot mot Sverige / EU.
- Betonar en effektiv bekämpning av "organiserad brottslighet".
- Mer resurser krävs till polisen / SÄPO.
- Kräver lagändring / införande av nya tvångsmedel.

Neutral:

- Artikeln är av rent informativ karaktär
- Artikeln belyser både effektivitet och integritet utan att ta ställning i frågan
- Vid tveksamhet om hur artikeln ska kategoriseras. Svårt att bedöma artikelförfattarens ståndpunkt.

Integritet:

- Betonar skyddet av den personliga integriteten.
- Betonar risken med förhastade beslut om utökade befogenheter för tvångsåtgärder

- Betonar att bekämpningen av organiserad brottslighet inte får ske på bekostnad av rättssäkerheten

Annat argument:

- Begreppet "organiserad brottslighet" används som ett argument för någonting annat än effektivitet / integritet. T.ex. som ett argument för att skatterna på alkohol och cigaretter ska sänkas

Allmänt

- Begreppet "organiserad brottslighet" nämns bara i förbifarten när något annat diskuteras.
- Begreppet "organiserad brottslighet" är inte av stor relevans för artikelns innehåll

Begreppet "organiserad brottslighet" används i ett sammanhang utan att någon koppling görs till dess betydelse för Sverige / EU.

Bilaga 2

Tabell 5. Fördelningen av ledar och debattartiklar i respektive tidning under perioden 1995-2002 i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgsposten.

		TIDNING				Total
		Aftonbladet	DN	GP	Expressen	
ARTIKEL	Ledare	11	23	26	10	70
		44%	46%	48%	62%	48%
ARTIKEL	Debatt	14	27	28	6	75
		56%	54%	52%	38%	52%
Total		25	50	54	16	145
		100%	100%	100%	100%	100%

Bilaga 3

Tabell 6. Fördelningen av artiklarna i de olika tidningarna för respektive år under perioden 1995-2002 i Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Göteborgsposten.

		TIDNING				Total	
		Aftonbladet	DN	GP	Expressen		
ÅR	1995	Antal	2	6	4	1	13
			15,4%	46,2%	30,8%	7,7%	100,0%
	1996	Antal	3	7	6	4	20
			15,0%	35,0%	30,0%	20,0%	100,0%
	1997	Antal	4	6	7	1	18
			22,2%	33,3%	38,9%	5,6%	100,0%
	1998	Antal	7	14	14	4	39
			17,9%	35,9%	35,9%	10,3%	100,0%
	1999	Antal	2	7	8	1	18
			11,1%	38,9%	44,4%	5,6%	100,0%
	2000	Antal	2	3	3	2	10
			20,0%	30,0%	30,0%	20,0%	100,0%
	2001	Antal	4	5	5		14
			28,6%	35,7%	35,7%		100,0%
	2002	Antal	1	2	7	3	13
			7,7%	15,4%	53,8%	23,1%	100,0%
Total	Antal	25	50	54	16	145	
		17,2%	34,5%	37,2%	11,0%	100,0%	